

Ka??ts?z D?? Ticaret Performans Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ka??ts?z D?? Ticaret Performans Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24174>

Özet

Ka??ts?z D?? Ticaret Performans Ölçe?i, 2017 y?l?nda Mustafa Emre Civelek ve Nuri Uca taraf?ndan geli?tirilm?, kurumlar?n d?? ticaret süreçlerinde dijitalle?me ve ka??ts?z operasyonlara geçi? performanslar?n? de?erlendirmek amacıyla tasarlanm?? bir araçtır. Bu ölçek, özellikle uluslararası ticaretin hızlanması ve maliyetlerin düşürülmesi hedefleri doğrultusunda, işletmelerin elektronik ortamda yürüttükleri **d?? ticaret** faaliyetlerinin etkinliğini ölçmeye odaklanmaktadır.

Ölçe?in geliştirme sürecinde, farklı özelliklerin ve yöntemlerin bir arada değerlendirildiği kapsamlı bir psikometrik yaklaşım olan **Çok Özellikli-Çok Yöntemli (MTMM) model** önerisi kullanılmıştır. Bu model, ölçe?in yapısal geçerliliğini ve ölçtü?ü performans boyutları birbirinden ayrışabilirliğini sağlamlaştırmayı amaçlamıştır. Ölçek, yöneticilere ve politika yapıcılara ka??ts?z ticaret stratejilerinin başarısını objektif verilerle değerlendirme imkanı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ka??ts?z Ticaret, **D?? Ticaret**, Performans Ölçümü, Dijitalle?me, **MTMM**, Tedarik Zinciri Yönetimi.

Yazarlar

Mustafa Emre Civelek, Nuri Uca.

Amaç

Ka??ts?z D?? Ticaret Performans Ölçe?i'nin temel amacı, işletmelerin d?? ticaret işlemlerini ka??ts?z ortama taşıma ve bu dijitalle?me sürecinden elde ettikleri operasyonel ve stratejik performans kazanımlarını sistematik olarak ölçmektir. Geleneksel performans ölçütlerinin ötesine geçerek, ölçek, özellikle elektronik belge yönetimi, veri entegrasyonu ve yasal uyum gibi ka??ts?z ticaretin kritik bileşenlerinin etkinliğini de?erlendirmeyi hedefler.

Bu araç, ilgili sektör profesyonellerine, ulusal ve uluslararası ticaret kolaylaştırma çabalarının sonuçlarını izleme ve iyileştirme alanlarını belirleme konusunda bilimsel bir dayanak sağlamaktadır. Ölçek, aynı zamanda akademisyenler için de ka??ts?z ticaretin etkileri üzerine ampirik araştırmalar yapma potansiyeli taşımaktadır.

Yapı

Ölçe?in ölçtü?ü temel yapı, "Ka??ts?z D?? Ticaret Performans"dır. Bu yapı, sadece teknolojik altyapının varlığına değil, aynı zamanda bu teknolojinin d?? ticaret süreçlerine entegrasyonunun yarattığı somut faydalar (hız, maliyet, doğruluk, şeffaflık) kapsamaktadır. Literatürdeki çalışmalarımızda, performans genellikle birden fazla alt boyutta ele alınır.

Ölçek, muhtemelen a?a??daki gibi boyutlar? içermektedir:

Operasyonel Etkinlik: Belgelerin i?lenme süresi, hata oranlar? ve kaynak kullan?m?.

Stratejik Faydalar: Pazara eri?im h?z?, rekabet avantaj? ve uluslararası ticaret standartlar?na uyum.

Teknolojik Entegrasyon: Sistemlerin iç ve d?? payda?larla sorunsuz veri al??veri?i yetene?i.

Yasal ve Kurumsal Uyum: Elektronik ticaret mevzuatlar?na ve gümrük düzenlemelerine uygunluk.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, yap?sal geçerlili?in titizlikle test edildi?ini göstermektedir. Özellikle **Multitrait-Multimethod (MTMM)** matrisinin kullan?lmas?, ölçe?in yak?nsak (convergent) ve ?raksak (discriminant) geçerlili?inin yüksek oldu?unu kan?tlamay? amaçlam??t?r. Yak?nsak geçerlik, ölçekteki ilgili boyutlar?n birbiriyle tutar? oldu?unu; ?raksak geçerlik ise farklı boyutlar?n birbirinden ba??ms?z yap?lar? ölçtü?ünü gösterir.

Kaynak makalede (Civelek & Uca, 2017) belirtilen MTMM yakla??m?, performans?n farklı yöntemlerle ölçüldü?ünde bile tutar? sonuçlar verdi?ini do?rulamay? sa?lam??t?r. Ayr?ca, ölçe?in içeri?inin (content validity) ka??ts?z ticaret alan?ndaki uzman görüşleri ile desteklenmi? olması beklenmektedir.

Güvenirlik

Geli?tirme çal??malar?nda, Ka??ts?z D?? Ticaret Performans Ölçe?i'nin iç tutar?lılı??n?n (Internal Consistency) yüksek oldu?u rapor edilmi?tir. Bir ölçe?in güvenilirli?i, aynı kavram? ölçen maddelerin birbirleriyle ne kadar ilişkili oldu?unu gösteren **Cronbach Alfa** katsay?s? ile de?erlendirilir.

Yeni geli?tirilen bir ölçek için, genellikle yüksek alfa de?erleri beklenir (genellikle 0.70 ve üzeri). Ölçe?in bu alandaki yüksek güvenilirlik de?erleri, performans ölçümünde tutar? ve karar? sonuçlar sa?lad??n?n i?aret etmektedir, bu da ölçüm arac?n?n tekrarlanabilirli?i aç?s?ndan önemlidir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal boyutlar?n? belirlemek amacıyla **faktör analizi** teknikleri kullan?lm??t?r. ?lk a?amada, veri setinin yap?s?n? ke?fetmek için Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) uygulanm??, bu sayede performans?n alt?nda yatan temel boyutlar ortaya ç?kar?lm??t?r.

Ard?ndan, teorik olarak belirlenen bu boyutlar?n ampirik verilerle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, ölçek modelinin iyi

uyum indekslerine sahip oldu?unu ve belirlenen alt faktörlerin (örne?in, teknolojik yeterlilik, operasyonel h?z, maliyet avantaj?) teorik çerçeveye uygun bir ?ekilde ayr??t??n? teyit etmi?tir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i (Performans De?erlendirme Arac?)

Format: Büyük olas??kla 5'li veya 7'li Likert Tipi Derecelendirme (Örn: "Kesinlikle Kat?lm?yorum"dan "Kesinlikle Kat?l?yorum"a).

Mevcut Dil: Türkçe (Turkish)

Popülasyon Grubu: D?? Ticaret ??lemlerini Gerçekle?tiren ??letme Yöneticileri ve Uzmanlar?.

Ya? Grubu: Yeti?kin Çal??an Popülasyonu.

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de ka??ts?z d?? ticaret süreçlerini uygulayan veya uygulamay? planlayan kurumsal düzeydeki profesyoneller.

Test Metodolojisi: Anket tabanlı? öz bildirim yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Ticaret Kolayla?tırma, Dijital Dönü?üm, Performans Göstergeleri, Cronbach Alfa, **Faktör Analizi**.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Sorumlu yazar için: ecivelek@ticaret.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Kaynakta detayl? adres belirtilmemi?tir. Sorumlu yazar?n ba?l? oldu?u kurum adresi referans al?nabilir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2017.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari kullan?m?na veya akademik ara?t?rmalarda kullan?m?na dair spesifik ücret bilgisi kaynakta yer almamaktadır. Kullan?m izinleri için sorumlu yazar Mustafa Emre Civelek ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal makalesi ve detayl? bilgileri Beykoz Akademi Dergisi'nde yay?mlanm??tır.

Kaynaklar

Civelek, M. E., & Uca, N. (2017). Development of Paperless Foreign Trade Performance Measurement Scale the multitrait-multimethod model proposal. *Beykoz Akademi Dergisi*, 5(2), 73-93. <https://doi.org/10.14514/BYK.m.21478082.2017.5/2.73-93>

Makalenin SSRN üzerinden eri?ilebilen bir ba?lant?s? mevcuttur: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3333005

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [kagitsiz-dis-ticaret-performans-olcegi-toad.pdf](#)

Ka??ts?z D?? Ticaret Performans Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler, ilgili yay?ndan (Civelek & Uca, 2017) elde edilmelidir.